

## МЕДИЦИНАЛЫК ОКУУ ЖАЙЛАРДА ЧЕТ ТИЛДИ ОКУТУУ БОЮНЧА ДИСТАНТТЫК ОКУУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

**Г.С. Замалетдинова, А.А. Байжигитова, Н.К. Байгазиева**

И.К. Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медициналык академиясы

Латын жана чет тилдер кафедрасы

Бишкек ш., Кыргыз Республикасы

**Резюме.** Бул макала дистанттык билим берүүнүн актуалдуу көйгөйүнө арналган. Макалада чет тилин окутуу үчүн дистанттык билим берүү технологияларынын ресурстары берилген. Коомдук өнүгүүнүн азыркы этабында студенттерди окутууда дистанттык окутуунун формаларын колдонуунун классикалык билим берүү формасына салыштырмалуу анализи берилген. Дистанттык окутуунун негизги түшүнүктөрү жана өзгөчөлүктөрү каралат. Дистанттык технологияларды колдонуу менен окуу процессин уюштуруунун өзгөчөлүктөрүнө басым жасалат. Жогорку окуу жайларында азыркы кездеги адистерди даярдоо процессинде окуу-тарбия иштеринин мааниси козголот. И.К.Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медициналык академиясынын тажрыйбасы көрсөтүлөт.

**Негизги сөздөр:** дистанттык окутуу, маалыматтык технологиялар, чет жана латын тилдери кафедрасы, адистерди даярдоо, жеке сапаттар, өз алдынча иштөө.

## ТЕХНОЛОГИЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В МЕДИЦИНСКИХ ВУЗАХ

**Г.С. Замалетдинова, А.А. Байжигитова, Н.К. Байгазиева**

Кыргызская государственная медицинская академия им. И.К. Ахунбаева

Кафедра иностранных и латинского языков

г. Бишкек, Кыргызская Республика

**Резюме.** Статья посвящена актуальной на сегодняшний день проблеме дистанционного образования. В статье представлены ресурсы технологий дистанционного образования при обучении иностранному языку. Представлен анализ применения форм дистанционного обучения в образовании студентов на современном этапе развития общества в сравнении с классической формой получения образования. Рассмотрены основные понятия и особенности дистанционного обучения. Акцент сделан на особенности организации учебного процесса с использованием дистанционных технологий. В процессе подготовки современных специалистов в высшей школе труда затрагивается значение воспитательной работы. Представлен опыт Кыргызской государственной медицинской академии имени И.К. Ахунбаева.

**Ключевые слова:** дистанционное образование, информационные технологии, кафедра иностранных и латинских языков, подготовка специалистов, личностные качества, самостоятельная работа.

## DISTANT EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN MEDICAL UNIVERSITY

**G.S. Zamaletdinova, A.A. Bayzhitova, N.K. Baigazieva**

Kyrgyz State Medical Academy named after I.K. Akhunbaev

Department of Foreign and Latin languages

Bishkek, Kyrgyz Republic

**Summary.** This article is devoted to the current problem of distance education. The article presents the resources of distance education technologies for teaching a foreign language. An analysis of the use of forms of distance learning in the education of students at the present stage of social development in comparison with the classical form of education is presented. The basic concepts and features of distance learning are considered. The emphasis is placed on the features of organizing the educational process using distance technologies. In the process of training modern specialists in higher labor schools, the importance of educational work is touched upon. The experience of the I.K. Akhunbaev Kyrgyz State Medical Academy is presented.

**Keywords:** distance learning, information technology, Department of Foreign and Latin Languages, training of specialists, individual traits, independent work.

**Киришуу.** Эл аралык байланыштар кеңейип, билим берүү системасын универсалдуу кылып жаткан биздин доордо жаш адистерди, анын ичинде дарыгерлерди даярдоодо чет тилинин ролун кайра карап чыгуу зарылчылыгы келип чыгууда. Чет тилдерди окутуунун жаңы эффективдүү моделин түзүүнү, заманбап усулдарды жана ыкмаларды иштеп чыгууну, ошондой эле салттуу методдорду натыйжалуу пайдаланууну талап кылат, Медициналык окуу жайында предметке чектелген сааттар менен өзгөчө мааниге ээ.

**Максат.** Бул макала дистанттык билим берүүнү натыйжалуу колдонуунун бүгүнкү күндөгү эң актуалдуу көйгөйүнө арналган.

Заманбап компьютердик инструменттердин жана маалымат технологиялардын чоң мүмкүнчүлүктөрү, акыркы убакта интернет билим берүү процессине активдүү аралашууда. Бул тармакка кошулуунун жөнөкөйлүгү жана салыштырмалуу арзандыгы, каалаган окутуу моделин имитациялоо мүмкүнчүлүгү менен шартталган жана каалаган аралыкта өз ара аракеттенүүнү камсыз кылат. Бул ар түрдүү студенттердин чектөөсүз билим алуусунун тенденциясын бере алат дегендик [1]. Дистанттык окутууну (ДО) колдонуунун эң эффективдүү жолу болуп базалык билим берүүнүн программаларын, кошумча жана экинчи жогорку билим берүүнү, аспирантураны, абитуриенттерди даярдоону, дистанттык олимпиадаларды жана филиалдарды аралыктан колдоо көрсөтүү болуп саналат.

Окуунун тарбиялык максаты мугалимдин эне тилинде сүйлөгөндөрдүн тилине жана маданиятына болгон мамилеси аркылуу ишке ашат жана төмөндөгүлөрдү калыптандырууну камсыз кылган милдеттерди чечүүнү камтыйт:

а) элге урмат жана достук мамилени; өз ара түшүнүүнү жана толеранттуулукту өнүктүрүүгө көмөктөшүүчү изилдөө предмети, анын маданияты жана салттары;

б) моралдык баалуулуктардын жана дүйнөгө баа берүүчү-эмоционалдык мамилелердин системасы;

в) эл аралык кызматташтыктын шарттарында чет тилин үйрөнүүнүн маанилүүлүгүн жана аны коммуникация каражаты катары колдонуунун зарылдыгын түшүнүү;

г) адилеттүүлүк сезими, адамдардын адеп-ахлактык аракеттерине аң-сезимдүү мамиле кылуу, түзүлгөн кырдаалды түшүнүүгө, туура моралдык тандоо жасоого умтулуу [2].

Маалым болгондой, дистанттык окутуу – бул биринчи кезекте студенттер менен мугалимдердин интерактивдүү өз ара аракеттенүүсүн камсыз кылуучу, өз алдынча иштөөгө, үзгүлтүксүз өзүн-өзү билим алууга жана өзүн-өзү өркүндөтүүгө мүмкүнчүлүк берүүчү заманбап маалыматтык технологиялардын негизинде билимди өздөштүрүү процесси экендиги белгилүү. Ошол эле учурда мугалимдин активдүү ролу класстык жумуштан кем эмес, анткени анын милдети билимин текшерүү гана эмес, ошондой эле алдыга коюлган максатка жетүү үчүн, окутуу программасын туура чечимин кабыл алуу болуп саналат жана өткөн материалды мыкты өздөштүрүү.

ДО жөнөкөй процесс эмес, бирок өнүгүү баскычын камсыз кылып. долбоорлорду, максаттарды, милдеттерди, мазмунду, методдорду аныктоо, пландарды иштеп чыгуу ж.б. [3]. Ошол эле учурда студенттердин өз алдынча окуу иш-аракеттерине методикалык жактан сабаттуу уюштурулган көзөмөлдүн актуалдуулугу жогорулайт, алардын билимин, көндүмдөрүн жана жөндөмдөрүнүн жүрүшүн талдап чыгуунун мааниси жогорулайт. Өзүн-өзү башкаруу да чоң мааниге ээ, аны ишке ашырууга милдеттердин ачыкчтары, аларды ишке ашыруу боюнча деталдуу көрсөтмөлөр жардам берет.

ДОнун маанилүү аспектиси - ал маалыматты каалаган убакта, каалаган аралыкта жана каалаган жерде берүүнү, ар кандай маалымат булактарына жетүүнү, жекече мамилени камсыз кылуу менен тааныш чөйрөдө иштөөгө мүмкүндүк берет.

Бирок ошол эле учурда анын алсыз жактарын да белгилей кетүү керек. Бул биринчи кезекте мугалим менен бетме-бет байланыштын жоктугу,

демек, окутуунун тарбиялык компонентинин жоктугу. Дистанттык окутуунун формаларын натыйжалуу пайдалануу үчүн студенттин олуттуу мотивациясы зарыл. Коммуникация көндүмдөрүн өнүктүрүүгө толук салым кошо албайт [4]. Кептин фонетикалык аспектисинде иштөөгө тоскоол болгон жогорку сапаттагы интернетке туташуу мүмкүнчүлүгү дайыма эле боло бербейт.

Интернет-технологиялардын жардамы менен сабактардын төмөнкү формаларын ишке ашырууга болот: чат-конференциялар, чат-класстар, веб-класстар, телеконференциялар, онлайн семинарлар, реалдуу убакыт тартибинде интернет аркылуу онлайн жолугушууларды же презентацияларды өткөрүүгө болот (<http://www.grammar.sourceword.com/>).

Билим берүү процессинин объектилери менен субъектилеринин ортосунда маалымат алмашууну ишке ашыруу үчүн компьютердик телекоммуникациялык тармактардын техникалык мүмкүнчүлүктөрүнө өтө жалпы талдоо жүргүзүлүүдө, дистанттык окутуу тармактарынын дидактикалык потенциалы, биринчи кезекте, окуучулардын активдүү коммуникациялык ишмердүүлүгүн камсыз кылууну талап кылат [5]. Бирок, учурда чет тилдер боюнча практикалык курстардын методикасын иштеп чыгууга жалпы мүмкүнчүлүк жок. Бул маселенин чечилбегени, анын салыштырмалуу жаңылыгы жана татаалдыгы менен түшүндүрүлөт. Биринчиси, жаңы маалымат технологиялары, экинчиси, чет тилдерин окутуунун актуалдуу методологиясы.

Интерактивдүү тапшырмаларда дароо кайтарым байланыштын болушу, ошондой эле ар кандай грамматикалык темалар боюнча көп сандагы системалуу көнүгүүлөрдүн студенттерге берүлүүсү, жаңы материалды иштеп чыгууга, билимдеги боштуктарды өз алдынча жоюуга мүмкүнчүлүк берет. Теманы өткөндөн кийин мугалим тарабынан студенттерге жиберилген текшерүү жана тесттик тапшырмаларды өздөштүрүү деңгээлин баалоого мүмкүндүк берет [6].

Аспиранттар үчүн өзгөчөлүгү; телетехнологияларды, анын алкагында лекциялар, интервьюлар, заманбап изилдөө жана дарылоо ыкмаларын көрсөтүү, бир катар веб-сайттарда, ар кандай онлайн басылмалар жана медициналык журналдардын онлайн версияларын колдонуу болуп саналат. Аспиранттар ар кандай онлайн айрыкча, англис тилинде илимий макалаларды жазуу боюнча конференцияларга катышышат.

Кошумча билим берүү кызматтарынын алкагында өткөрүлүүчү факультативдик курстарда жана сабактарда тармактык технологиялар ар кандай

компьютердик программалар жана методдор кеңири колдонулуп, анын ичинде А.Хоугдун, Д.Макмилландын жана башкалардын модификацияланган методдору, алар боюнча сөз байлыгы, түшүнүгү бар, жана оозеки сүйлөө кайталап угуунун жардамы менен машыгат [7]. Ошентип, "АКШдагы медициналык жардам" факультативдик курсунда иштин көбү так ДО тартибинде жүргүзүлөт. Студенттер тапшырмаларды алып, аларды аткарганда мугалим менен кеңешишет, бирок жыйынтыктоочу сабактагы эле класстарда көрүлөт, анткени натыйжаларга жетүү үчүн мугалим-студент ортосунда жеке баарлашуунун мааниси ашыкча болбойт.

Ошентип, медициналык университетте чет тилге бөлүнгөн сааттардын өтө чектелген саны менен санариптик технологиялардын, дистанттык окутуунун салттуу ыкмалары көбүрөөк эркиндикти жана окууга чыгармачылык менен мамиле кылуу, билимге болгон кызыгууну арттырууга мүмкүндүк берет [8]. Окуу процессин оптималдаштыруу, чет тилин өздөштүрүүнүн натыйжаларын жакшыртат. Студент менен окутуучунун оз ара байланышын реалдуу мезгилде ишке ашырууга багытталат.

Дистанттык окутуу технологиялары И.К. Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медициналык академиясында кенен колдонулууда. Биз төмөнкү ыкмаларды активдүү ишке ашырып жатабыз:

- тапшырмаларды жөнөтүү үчүн, ошондой эле алардын редактор тартибинде аткарылышын көзөмөлдөө үчүн электрондук почтаны колдонуу;
- ар кандай акысыз социалдык тармактарда топтук веб-баракчаларды түзүү;
- консультациялар, Skype ж.б.;
- Jeopardy программасы;
- Google Classroom;
- Zoom конференция;
- онлайн-конференциялар;
- телекоммуникациялык жана интернет мүмкүнчүлүктөрүн пайдалануу менен уюштурулган дистанттык сабактар;
- видеоклиптерди колдонуу;
- адистештирилген мультимедиялык билим берүү жана окутууну колдонуу.

CD жана DVD дисктердеги программалар, флеш-карталар ж.б.

ДОунун эң кеңири колдонулган элементтери студенттер жана аспиранттар үчүн. Алар негизинен кейс технологиясын колдонушат, мында студенттер ар кандай маалымат каражаттарынын жардамы менен өз алдынча окуу үчүн окуу-методикалык адабияттар менен камсыздалып, мугалимдер менен үзгүлтүксүз консультациялар өткөрүлүп турат.

Грамматикалык материалды окуп жатканда, биз төмөнкү сайттарда жайгашкан on-line тартибинде интерактивдүү тапшырмаларды колдоно алабыз: <http://www.english-online.org.uk>.

Дистанттык окутуунун негизги максаты-студенттерге жашаган жеринен эле негизги жана

кошумча кесиптик билим берүүчү программаларды инновациялык, педагогикалык жана маалымат технологияларын окуу процессинде колдонуу менен өздөштүрүүгө мүмкүндүк түзүү.

### Адабияттар

1. Абросимова О.Н. Иностранный язык как средство формирования социокультурной компетентности. В кн.: Новое в лингвистике и методике преподавания иностранных языков: Межвузовский сборник статей и диссертаций. СПб.: Издательство ВИТУ; 2010:6-16.
2. Василькова А.П. Особенности воспитательной работы на кафедре иностранных языков медицинского университета. В кн.: Роль гуманитарных кафедр медицинских вузов в образовательном процессе: сборник статей научно-методической межвузовской конференции. Апрель 2011. СПб.: Издательство СПбГМУ; 2011:42-45.
3. Владимирова Н.М. Учет возрастных особенностей студентов при проведении воспитательной работы в вузе. В кн.: Роль гуманитарных кафедр медицинских вузов в образовательном процессе: сборник статей научно-методической межвузовской конференции. Апрель 2011. СПб.: Издательство СПбГМУ; 2011:47-49.
4. Марковина И.Ю., ред. Английский язык: учебник. 4-е изд. М.:ГЭОТАР-Медиа; 2010.368 с.
5. Мензул Е.В., Мякишева Ю.В., Щукин А.Н. Системный подход к планированию воспитательной работы в медицинском вузе. Педагогика высшей школы. 2017;2(8):76-79.
6. Сластенин В.А., ред. Педагогика профессионального образования: Учебник для студентов педагогических вузов. учреждения. М.:Академия; 2004. 368 с.
7. Рабочая программа дисциплины «Иностранный язык» по специальности медицинское дело. Санкт-Петербург; 2013.
8. Щукин А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Учебник для преподавателей и студентов. 4-е издание. Москва: Филоматис; 2010. 480 с.

### Цититалоо үчүн

Замалетдинова Г.С., Байжигитова А.А., Байгазиева Н.К. Медициналык окуу жайларда чет тилди окутуу боюнча дистанттык окуу технологиясы. Евразиялык саламаттыкты сактоо журналы. 2024;2:175-178. <https://doi.org/10.54890/1694-8882-2024-2-175>

### Сведения об авторах

**Замалетдинова Галия Сарасовна** – доцент, заведующая кафедрой иностранных и латинского языков КГМА им. И.К. Ахунбаева, г. Бишкек, Кыргызская Республика. E-mail: [inyaz.k@mail.ru](mailto:inyaz.k@mail.ru)

**Байжигитова Айзада Асрановна** – преподаватель, завуч кафедры иностранных и латинского языков КГМА им. И.К. Ахунбаева, г. Бишкек, Кыргызская Республика.

**Байгазиева Нургуль Кубатбековна** – старший преподаватель кафедры иностранных и латинского языков КГМА им. И.К. Ахунбаева, г. Бишкек, Кыргызская Республика.